

פרוטוקול מס' 109

מישיבת ועדת שרותים וחינוך שהתקיימה
ביום ד', ג' בשבט תשי"ב - 30.1.52,
בשעה 8.30.

בנוכחים:

- ש. פרסיץ - יו"ר
- א. אלטמן - יו"ר
- ח. בוגר
- י. סמילנסקי
- א. דזיאל-נאור
- י. בן-אשר
- א. הכרמלי
- א. ברמן
- א. דויטש
- א. רימלס
- ש. כפרית

מזמנים:

- ד"ר פלד - מנהל התחנות להדרכה וטיפול בילדים עבריינים.
- י. בר-אור - היועץ המשפטי למשרד הסעד.
- ר. סטנר - היועצת המשפטית למשרד החינוך.

סדר היום:

שאלת העבריינים הצעירים ומוסדותיהם.

ש. פרסיץ - יו"ר:

אני פותחת את הישיבה.

בישיבה זו מסתתפות שתי ועדות. ועדת החינוך והתרבות וועדת השרותים הציבוריים, אשר לטיפולן הועברה בעיית העבריינים הצעירים באמצענו על מוסדותיהם. נמצאים איתנו היועצים המשפטיים של משרד הסעד והחינוך וכן מנהל המחלקה לטיפול בנוער ממשרד הסעד. לדעתי, הגב' ד"ר ברט היתה יכולה לתרום לנו הרבה בשטח זה - אך לצערי לא הופיעה.

אנו מבקשים סמך פלד למסור לנו סקירה על הבעיה ככללה ובעיקר על הדברים המרוכזים בידיהם.

ד"ר פלד:

אני שמח מאד שניתנה לי כאן האפשרות לנגוע בבעיית העבריינים הצעירים בכללה. משרד הסעד, ואלה המוסדות העוסקים בבעיית הילדים העבריינים, עוסקים בשאלה זו יותר מבחינה מדעית מאשר פילצטרופית. הם הכירו לדעת שהילדים העבריינים עצמם אינם שונים בדרך-כלל מכלל הילדים הסופרעים. בארץ ישראל רואים בילדים העבריינים חלק אינטגרלי מבעיית הילדים הסופרעים בכלל. לדעתנו, אין הבדל בין ילד עברייני וילד סופרע אחר (סופרע מבחינה נפשית או ילד פרובלמטי). בדרך כלל אין כל הבדל מבחינה פסיכולוגית, פסיכיאטרית או פדגוגית בין ילד שגובר חלון במקום ציבורי וטופיע בבית-המספט לבין ילד אשר עושה אותה פעולה בביתו ולא הוגא לבית-המספט. העבריינות היא מעין מתן גוספנקא יורידית להפרעה מסויימת אצל הילד. מספר העבריינים הרשומים בטטיסטיקה מהווים חלק קטן ממספר העבריינים בארץ בכלל.

זי.

את התשובה של סוגי הילדים העבריינים אנו קובעים לפי אפוס הילדים המובאים למוסדותינו. אופייני בעולם כולו שדוקא הילדים המפגרים נתפסים, ואלה בעלי הכשרונות הטפותחים יותר מתחטקים מידי המטרה. אנו רואים את בעיית הילדים העבריינים לא כבעיית נפרדת מכלל הנוער המופרע בישראל. יש כיום מחלקה מסוימת במשרד הסעד המטפלת בילדים עבריינים, אני רואה במחלקה זו משהו שנשארו כירוטה מטפלת המנדט. הנטייה כיום בעולם כולו היא לאחד את בעיית העבריינים לטיפול כללי בילד. המחלקה המטפלת בילדים איננה עמבהילה בין טיפול בילד עברייני לבין טיפול בילד מופרע אחר.

הטיפול בילדים עבריינים אינו נפתר אך ורק על-ידי מוסדות. ולא זו כלבד, אלא כל כמה שהטיפול בילד העברייני יזופר, ויבוסס על גסיונות הסדע ועל רסה מקצועית מסוימת נסתפק בפחות מוסדות. לא רק שהמוסדות אינם פותרים את הבעייה, אלא שהגסיון בעולם כולו הוכיח, שגם במוסדות הטובים ביותר בעולם טבהם ניתן הטיפול הקולפלי אין הילדים האלה מוכשרים להכנס חזרה לחיים הנורמליים. עצם העובדה שילדים אלה חיים בתנאים טלאכותיים, נקשה מאוד על חינוכם. הסטטיסטיקות מוכיחות שהפרדת הילד העברייני מהמשפחה הוא דבר מאוד רציני ויש להשתמש בזה כאמצעי אחרון. המשפחה תשמש במקרה זה אמצעי עזר טוב מאוד בשיתוף פעולה עם המוסד. אציין, כי בעולם כולו וגם בארץ ישראל בכלל זה אין מכירים את אותם הילדים הסובלים בבתיהם. החברה בדרך כלל מכירה את הנער שעבר על החוק, את הנער שנתפס בעבירה. לדעתו כדאי מאוד לחשוב על בעיה זו. מדוע ענין החברה הוא כל-כך מרוכז סביב אותם הילדים שעברו על החוק. מבחינה קלינית אין הילדים האלה שונים כלל וכלל מיתר הילדים.

מסד הסעד הקים בשנים האחרונות מוסד לטיפול פסיכופרפיטי המטפל בילדים עבריינים, ובילדים מופרעים אחרים, הזקוקים לטיפול פסיכופרפיטי. אחרי שלב זה בא הטיפול במוסד. למשרד הסעד יש עוד כ-5 מוסדות לטיפול בילדים עבריינים. נשמעה ביקורת רבה על מוסדות אלה והביקורת במידה מסוימת מוצדקת. כיום אין איש יכול לשלול את ההכרה שהטיפול בילד מופרע מוכרח להיות קטור באופן אינטגרלי ומשפחה. הכירו לדעת כי ריפוי של הילד אינו בא על-ידי המוסדות המסטרתיים או המשפטיים. כאשר המטרה ובית המשפט אינם גורמים להטבה במצבו של הנער אלא משמשים אך ורק כסידור פורמלי נגד פגיעה בחוק ובבטחון הציבור.

באשר למוסדות עצמם ברצוני לציין את המחסור הרב בעובדיהם מקצועיים. קשה מאוד לגייס בארץ עובדים בעלי הכשרה מקצועית מתאימה. חלק גדול מן הצבור חושב עוד כיום, כי באמצעים דרסטיים, באמצעים דיציפלינריים פתרנו את הבעיה. לדעתי, כאן מתחילה הבעייה. הציבור השתחרר במידה מסוימת מהנזק שהילד העברייני או המופרע היה עלול לגרום לו. אולם הגסיון במשך דורות ואף הסטטיסטיקה הוכיחו כי לא אלה הם האמצעים. מצערת העובדה שרוב רובם של העבריינים המבוגרים בבתי-הסדר באו ממוסדות אלה. ישנם מוסדות אשר רואים את עיקר תפקידם לשמור על הנער מביצוע הנזק, אין לראות גישה זו כנכונה.

עוד מתקופת המנדט נותרה לנו גישה זו. לאט לאט עברנו לגישה אחרת, לגישה שחבנו אותה לבכונה. כאן חסרו לנו ידים עובדות. תמיד אנו מתאוננים על תקציב, ומקום, כיום יש חוסר בידים עובדות.

זה עתה חזרתי מארצות-הברית. שמעתי רבות על ניהול המוסדות שם. לא ראיתי מוסד שאין כוונתם מפנו ילדים. מנהל המוסד השתומם לשמוע מפי על המצב בארץ-ישראל, כי אצלנו אין המוסדות גנרלים בגדרות תיל. הסברתי לו את דעתי, שאין לראות בהגדרה זו כל שיטה מתקדמת. עלינו לתת לילדים עך כמה שאפשר את החופש. צריך ליצור גווירה כזו במוסד, שילד לא ירצה לברוח, וגם הוא בורח ירגיש כל-כך דע עד כדי כך שיחזור למוסד.

אני מניח כי חברי הוועדה חדרו לעומקה של הבעייה. אנו רחוקים מרצונו הלהטיר את החברה. מה שעשירנו עד שרסולו הוא רחוקות

ועדת שרותים וחינוך
30.1.62

ז"י

ראשית היצירה, עלי להודות כי עלינו על המסילה הנכונה.

הילדים העבריינים ^{סוגים} אלינו סבל קצוות הארץ. גם מטפחות עניות וגם מטפחות עשירות, תהעיר וטהכפר.

ל. יזתר: הרשימות הסטטיסטיות טובות הגדל במטפרים.

ד"ר פלד: לפני זמן לא רב חשבו כי התנאים הכלכליים הם הם הגורמים לעבריינות. כיום אין מאמינים בתורות אלו. למעשה, אין להתעלם לגמרי מן הגורם הכלכלי, יש להודות בכך שהוא מהווה רקע טוב להתפתחות זו, אבל לא הגורם העיקרי. זאת נוכחתי לדעת טנסיון עבודתי בסך 15 שנה. אופייני מאד למטפחות העשירות שהן אינן טביאות את ילדיהן לבית המספס או לבית הטוהר. ברוב המקרים הן מסתדלות לכסות. במטפחות העניות ההגבה היא חזקה.

מצב העניינים כיום השתנה, לאור העליה הגדלה סיום ליום והסביאה עטה נגודי תרבויות. איננו יכולים להתעלם מההפרעות הטוציאלייות המתעוררות מתוך כך. אנו צריכים להתעסק היטב בבעיה זו, לעזור לכל אותם העולים בחבלי הלידה של ההתאקלמות. אם לא נעשה זאת, לאן נביע?

אטכם שיחה זו במספר מלים על מחלקתי. עם המחלקה הוא "תחנות ההדרכה לטיפול בילד". הרגשנו שזמן ספגלי שבדע היטב סה הן הסיבות שהביאו ילד סטריים להתנהג בצורה פטווייטת לא נוכל ~~לסבוא~~ את התרופה הנכונה. עלינו להבין היטב את הרקע הטוציאלי, הפסיכולוגי הפטיכיאטרי והרפואי המביאים, או הגורמים להתנהגות פטווייטת. פתחנו לסט כן לדות ובדקנו כל ילד וילד כדי לקבוע את הגורמים שהביאוהו לסבוב הנוכחי. הצורך הזה בקביעת דיאגנוזה הלך וגדל בשנותים אחרים גם כן. הקטנו בארץ שלוש תחנות, אחת בתל-אביב, אחת בירושלים ואחת בחיפה. תחנות אלה פטרות את כל טרותי הנוער. תפקיד תחנות אלה לא רק בקביעת ההבחנה ובעזרה בטיפול. הן מטפחות כמרכז להפצת הגישה החדשה אשר התחלנו בה לפני זמן לא רב ואף הצלחנו. מענינת העובדה שגיל הילדים הטובאים אלינו הולך ויורד. כיום אנו מטפלים בעיקר בילדי הגן ותקוותנו לקבל לטיפול ילדים קטנים יותר. לדעתי יש להתחיל בטיפול עוד לפני הוולד הילד, כלומר, ההסברה צריכה להקיף את כל טרות היטוב, ובדאט וראשונה לאם. דבר זה יביא הקלה רבה ולא יגרום לסקרים אשר אין להם תקנה בגיל מאוחר.

ד. פרסיץ - יו"ר: אני חפצה להודות לד"ר פלד. סקירתו היתה רחבה ומקפת. ברצוני לשאול שאלה נוספת: מה מטפר הילדים הנמצאים ברשותכם?

א. אלטמן: את עמדתי לעצם הענין אביע אחר-כך. עכשיו אשאל את סר פלד שאלות להבהרת הענין.

א. מהו מטפר הילדים בארץ העורכים טיפול כמסד זה?
ב. מהם סוגי העבריינות, מהם גבולות הגילים, איזה סוסדות מטפלים בזה בארץ, כמה ילדים נמצאים במוסדות, מה דרוש כדי לספר את המוסדות - אם ישנה דרישה להקמת מוסדות חדשים - ומהן ההצעות לפעולה טונעת?

דעתי היא, כי הדרך הטובה ביותר, לטיפול בבעיה זו בוועדה - היא להעביר את העניינים, מבחינה מעשית, לוועדת מטנה. ועדה זו תכנס לפני ולפנים, תבקר במוסדות, וכל הקשור בהם ותביא מסקנותיה לסליאת הוועדה.

ד. פרסיץ - יו"ר: אני חולקת באופן אישי על הצעת חבר הכנסת אלטמן. ארטה לעצמי לחזור ולדון בשאלה זו לאחר שאשמע את יתר השאלות ולאחר שנכנס לדיון בבעיה.

ז"י.

ט. יזתר:

א. מה הם סוגי העברות (הידרעות) שעליהן נענסים הילדים?

ב. מהו אחוז הילדים הנתפסים לעונת אחוז הילדים המופרעים?

ג. מהו היחס בארצות אחרות בענין זה?

ד. מהי חלוקת הילדים העבריינים לפי הגיל והמין?

ה. כמה מהעבריינים הם מהעליה החדשה, פרי אותו הקונפליקט שהזכרת, וכמה מהם בכללים ביישוב הוותיק?

ו. מהי השהות הממוצעת של ילד עברייני במוסד?

ז. האם קיימת באוניברסיטה או במוסד אחר מחלקה לטיפול בילדים עבריינים?

באשר להצעת חבר הכנסת אלטמן להעביר בעייה זו לוועדת הסנה - מעיר, כהחלטה טובה, אך חושש אני מאוד להגשמתה, כי סרוב ועדות סנה לא יצא הדבר לפועל.

ח. בוגר:

סתפקידנו, כבאי-כח הציבור, להתעניין בפרטי הנעסה. לקבל אינפורמציה ולהחליט על דרך פעולה. השאלה היא כיצד עלינו לפעול?

א. רזיאל-נאור:

בתוספת לשאלות שנשאלו על-ידי חברי הכנסת אלטמן וסטילנסקי אני שואלת: האם המחלקה עוקבת אחר מהלך הילדים שבילו זמן מסוים במוסד. אם יש לה מושג מה על חיייהם? מהי המפעל המוסד - אם בכלל קיימת המפעל - האם קורות תופעות של חזרה למוסד?

ד"ר פלד עמד על המחסור הגדול במדחכים. ברצוני לדעת אם מחסור זה הוא עיקר הקושי, אם כן, מה עושים כדי להשיג מדחכים אלה?

בעת עבודתי כמורה בבית הספר "אהבת ציון" בתל-אביב נמצאו במחלקתי תלמידים רבים שהיה להם קשר למסודות אלו. ברצוני לדעת מהו מצב הילדים כיום. כמו"כ אציין את העובדה שרוב רובם של הילדים הם ילידי הארץ; שאלתי היא, איפוא, שהיכן נובעים שרשי ההפרעה הרצינית הזו בשכבה זו של הישוב.

ז. כפרית:

שמחתי לשמוע מפי פד פלד את הגישה המעיימת לבעייה זו. אחת הנקודות שעמד עליה היתה עקירת הרע מן השרש. הקרט לדעתו מקיף את הישוב כולו. שאלתי היא, באיזה אמצעים נוקטת המחלקה כדי למנוע תופעה זו, מה דרכי ההסברה לישוב כולו ולאם בפרט?

א. דויטס:

לאן סתתייכת המחלקה מבחינה אדמיניסטרטיבית חינוכית? ד"ר פלד עלד בהרצאתו על שיטות הפעולה החדשות. ברצוני לדעת מי קובע סופית את השיטה, מהם קוויה ומי מבקר אותה? מהם הצעדים המעשיים שנעשו במטרה להכשיר את ההורים, המטפסים כגורם עיקרי לחנוך הילד?

אציין כי הרצאת ד"ר פלד היתה מקיפה ומעניינית. היא העמידה אותנו על המצב לאסורו, על הבעיות הפנימיות של המוסד. עלינו לעמוד בקשר אטיף עם המוסדות השונים, בכל הזמנים, ולא לשמט מבחינת סכבי-אש בלבד.

א. ברסו:

כיצד בנוי מנגנון המוסד מבחינה מקצועית ומבחינה אינטלקטואלית? מהי הפרוצדורה בין העובדים והילדים? האם מטפלים בבעיית הילדים העבריינים משרד הסעד בלבד, או בשיתוף פעולה עם משרד החינוך?

י. יטעיהו:

אני מסבח את הרצאתו של ד"ר פלד כפתיחה לדיון במאלת העבריינים הצעירים וסקורה כי תיובותיו לשאלות תעזורנה להבהרת העניינים. בוועדת הפנים דנו במאלת בתי-הסוהר והתברר כי הם נמצאים נערים בגיל צעיר. שאלתי היא עד איזה גיל נחשב עבריון כצעיר? סנית, האם בין הגורמים שהזכרת מספיע גם הגורם הדתי לריבוי העבריינות?

א. הכרמלי:

מי שעסק בהוראה כבין יפה יפה למה מכוונים דברי ד"ר פלד. לטחתי ליסוע על העבריינות המוסדות אשר שהווה גורה רציני בחיי הצבור. אציין את העובדה שמסודות רבים בארץ בורחים הילדים ורחוק טעבנו מהשלמות, או מ"גן העדן", כפי שהתבטאו כאן. עצם החובה המוסלת על הילד העבריון להכנס למוסד גורם לבריחה, למשיכה לחיי הרחוב היום-יומיים. ברצוני לברר עובדה בלתי טובנת כלל ועיקר. בבתי הסוהר בארץ נמצאים נערים ונערות בגיל 15. דומני שגיל זה כלול עדיין במסגרת הצעירות. תסתי ליסוע זאת ואני טבקס להטביר כיצד זה קרה.

ח. בן-אשר:

הערה לפרוצדורה של הדיון:

(א) מהי הצעת המוסד לתיקון המצב בתקופה הקרובה ביותר?

(ב) מהי התכנית המתקנת לתקופה מאוחרת יותר.

ז. פרסיץ:

אינני רואה את ועדתנו כמסינריון, ושבעתיים - כמסינריון הלומד את כל התורה על דגל אחת. אינני רואה את ועדתנו גם כמכשיר לכזבני-אש, כפי שהזכיר חבר הכנסת דויטס. אני רואה את ועדתנו כמוסד שהוטל עליו למלא תפקידים מסויימים. עלינו ללמוד את הבעיות בצורתן החוקית, למען מנוע דברים מסויימים שהפכו עקב סכינות שונות לסכת הצבור. עלינו למצוא את הדרך לעזור לאותם המסרדים המבצעים, בביקורת ובביצוע הדברים שאנו והם דורשים תיקון ושיפור.

לבעיה זו שני אדדים. מצד אחד היא קשורה במספחה, מצד שני במסרדים, או במוסדות המטפלים בזה, משרד החינוך ומשרד הסעד.

לא ארבה לדבר על עצם הבעיה. אדבר על תפקידנו בטאלה זו. לדעתי, רצוי מאד להביא לכנסת סקירה מסוכמת, אחרי למוד ותיקול רב בבעיה, המבוססת על הבנתנו, טעפוננו וראיית המציאות כפי שהיא. דבר שני שעלינו לעשות הוא להציע הצעותנו מבחינה חוקית, צבורית ותקציבית. אין בדעתי להעביר לכנסת את הדרכים החינוכיות לטיפול בילד - בזאת יטפלו המוסתים ליד המסרדים.

אני מתנגדת לחלוטין לבחירת ועדת טענה. לדעתי, בעיה זו שאנו עוסקים בה כה חמורה וחשובה, לכל יחברי הוועדה חייבים להכנס לפרטי פרטיה, ללמוד אותם, להתעסק בהם, אם בדרך של קריאה ועיון ואם בדרך מעשית על-ידי ביקורים בבתי-סוהר, במוסדות ובמסרדים - רק אז נוכל להגיע להצעה שתהיה ראוייה לסמה.

ס. יזהרי:

אני מציע לד"ר פלד למסור לחברי הוועדות את כל החומר המטטימטי בכתב. את הזמן שלרשותנו נקדים

לגופו של דבר.

זי.

ג. פרטיז:

אני מביעה את צערי על כך שהגב' ד"ר ברט אגנה
כאן, לדעתי היתה היא מורשת הרבה להבהרת המצב
בשטח זה. אני מציעה להזמין את הגב' ברט לישיבתנו הבאה. נוסף לכך
אני מבקשת את חברי הוועדה לקרוא את סקירתה הטענינת בוועדת החינוך
הכנסת הראשונה. נסו "כ" אני ממליצה על חובדותיו של פר אגנר, מסחלקת
החונך בעירית תל-אביב, אשר סיפלה רבות בבעיה זו.

ד. יציעהו:

אני מציע שהצעתה של יו"ר הוועדה, הגב' פרטיז,
תרוכז על-ידי אחד מחברי הוועדה.

ה. פרטיז:

אני מקבלת עלי, בתור יו"ר הוועדה, לדאוג לסדור
זה.

ו. דויטש:

לדעתי אין הוועדה בתור גוף יורדי יכולה ללמוד
את הבעיה הזו. מה פרוץ הפלים "ללמוד". הצעתי היא
שנפנה מחברי הוועדה יספלו בזאת ואחר-כך נבהל ויכוח יסודי.

ז. אלטמן:

אינני מקבל את הצעת הגב' פרטיז. אל לנו להתעלם
מהעובדה שחברים רבים בוועדה זו סתתפים בעוד
מספר וועדות והדבר לא ניתן לביצוע באופן טכני. הצעתי היא לרכז את
החומר בידי חלק מחברי הוועדה ועל-ידי-כך להקל על הוועדה. בדרך זו
נגיע למסקנות בצורה המהירה והיעילה ביותר.

ח. בר-אור:

אינני יודע אם בדעת הוועדה לסתמע היום מלונות
מפי ירדי סר פלד. ברצוני להביא מספר דברים בפני
הוועדה. באשר לסטטיסטיקה המבוקשת על-ידי רוב החברים, אציין
שמוסד "סולד" למען הילד והנוער, מוציא רבעון בשם "מגמות". החוברת
האחרונה מכילה סטטיסטיקה מפורטת, וחומר סקיף על הסאלות שנסעו מפי
חברי הוועדה. הסטטיסטיקה מבוססת על מפרים שנבדקו במסדר הסעד.
בתקופה האחרונה בשנת 1951. אני מקבל עלי להפציא חוברת זו לחברי
הוועדה, לעיון.

באשר לעבודה הסוציאלית, זו אינה נעזרת על-ידי
ועדת אינפורמות. בשטח זה קיימות ועדות מבחן, ועדות אלה נשארו עוד
מתקופת המנדט. לפני כשלוש שנים הוקמו ועדות מבחן על-יד משרד הסעד
בשלוש הערים הגדולות, ירושלים, תל-אביב וחיפה. ועדות המבחן מתמנות
על-ידי סר הסעד. בראשן עומד שופט שלום, או שופט מחוזי. זמן כהונתן
במשך כשנתיים. מטרתנו היתה לאפשר לצבור בדרך זו לעזור לנו בסיוע
בעבריינים הצעירים. סמכויות הוועדות כפי שנקבעו - היו רחבות ביותר,
אך לצערנו הרב התאכזבנו. התחפפות החברים בוועדות היתה מצומצמת ודלה
עד מאד. מתוך עשרה חברים הופיעו רק שלושה. עבודת הוועדה לא היתה
פוריה כנוצאה מכך. יש בדעתנו להקים ועדות חדשות. יאלתי אל חברי
הוועדה היא, כיצד אתם רואים את תפקידיה ל ועדת מבחן זו.

כדי להבהיר את העניינים אני מציע לחברי הוועדה
לסמוע את מנהל המוסדות במשרד הסעד, ד"ר טרן.

ט. בו-אור:

הצעתי היא, כיסוד לדיון, לקבל דו"ח מאת משרד
הסעד ומשרד החינוך בבעיה זו.

י. הכרפלי:

מציע לבקר מוסדות, תחנות, בתי-סוהר, בתי-ספר
וכו', כדי לעמוד על העניינים מבחינה מעשית.

באשר לחוברת "מגמות", אשר הזכיר סר בר-אור,
אני מודה לו על כך, ו מציע שלא רק חוברת זו, אלא כל החוברות הקטורות
לבעיה זו ייסודו לחברי הוועדה לעיון.

זי.

א. פרסיץ - יו"ר: אני מכיחה טרוב חברי הוועדה אינם מקבלים כרגע את סיבוי ועדת המלכה.

באשר להצעת חבר הכנסת בן-אשר, אינני רואה כי מסמכותה של הוועדה לקבל החלטה בדבר.

הוועדה הצעה אחרת ללמוד את הבעיה לפרטיה, האם חברי הוועדה חפצים לקבל הצעה זו? עלינו להזמין, כמו"כ, לישיבתנו הבאה את אותם האנשים שהוצעו, את באי-כוח ועדות המבחן, טירוללים, תל-אביב וח'פה. נוסף לכך אני מציעה לשכנע סקירה מפי אחד המסוננים על בתי-הסוהר, היות ולצערי הרב גם בהם נמצאים עדיין עבריינים צעירים.

א. אלטמן: לדעמי, חשיבות רבה לראיית הדברים כמו שהם, מהחינה המפעילית.

ד"ר פלד: בתשובה לחבר הכנסת סמילנסקי על סוגי העברות: לכאורה אין הבדל בין ילד גונב לילד המסרסר לזנות. לפעמים מצב נפשו של הילד במקרה זה הרבה יותר קל. ביצוע העבירה אינו נותן כל סימן לחוזרת המצב. השאלה העיקרית כאן היא מבחינה טוררית. מבחינה טוררית אין כל הבדל. את הילד העבריין עלינו להרחיק מהצבור טכני העמים: טעם אחד הוא בחינוכו של הצבור, הטעם השני הוא רפוי הילד הסופרע. עד היום קיימת המעורבות המבדילים בין סוגי העברות. לדעמי בעשית פה שגיאה גדולה.

באשר לשאלתך על היחס בין הילדים העבריינים ליתר הילדים הסופרעים, יחס זה תלוי בדרך כללי בפעילות המסטררה. בשעה שהמסטררה היתה עסוקה בטטירה על הגבולות ובשעה שרבים טן הילדים סחבו חפצים ונזים - אין אנו יכולים להעריך את היחס המספרי בין הילדים העבריינים לסופרעים.

באשר לשאלת הגיל טוביחה הסטטיסטיקה שהפרעות הסוציאליות מתבטאות בעיקר בין תקופת החביון ותקופת ההתגברות, הגיל הממוצע הוא 13-14. ילדים סופרעים בגיל צעיר יותר אינם מובאים אלינו.

באשר לשאלת הכיון. מספר הילדים העבריינים בדרך כלל גדול יותר. גם העזובה אצל הילדים היא בהתאם לכך. ההפרעות אצל הילדות מתבטאות בצורה אחרת לגמרי והחוק אינו רואה בזה עבירה כרוך המקרים.

כאשר הזכרתי את הקונפליקט בעליה החדשה, לא התכוונתי לומר שקבוץ הגלויות גרם לעזובה הרבה בארץ. העזובה היא הפרעה נפשית הקיימת בתנאים טובים. יבם תנאים המגבירים אותה. מספר הילדים העזובים היה גדול גם לפני העליה החדשה. הסטטיסטיקה מראה שאחוז העזובים במעברות הוא 90%, לעומת 10% בישוב הקבע. ברור שאין להתעלם מכך שהעבודה הסוציאלית מרוכזת במעברות - מקום שאפשר להתקל בקלות בבעיה זו.

בדרך כלל איננו יכולים לקבוע מהו הזמן הממוצע לשהות הילד במוסד. בדרך כלל קובע מנהל המוסד - אחרי תקופה מסוימת - מי זכאי לעזוב את המוסד.

הזכרתי כבר בדברי הקודמים, כי חסרים לנו בארץ מו-חיים ועובדים מקצועיים בשטח זה. אני מודה ומתנודה כי לא נעשה דבר על-מנת לגייס עובדים אלה. לענף זה לא נמסכו יהודים. לעומת זאת בארצות הברית הטיפול בילדים עבריינים עוסד ברפה גבוהה יותר. מאד מצער שבאוניברסיטה העברית לא הוקם עד היום מכון להכשרת עובדים במגמה זו. באשר לקורסים המזורזים, או הסמילנרינגים - אין הם מספקים לנו את העובדים הרצויים, ואין לחשוב אף לרגע שאנשים אלה יוכלו לפתור את הבעיה שאנו נתקלים בה.

ועדת רותים וחינוך
30.1.52

ז"י.

בתשובה לשאלת חבר הכנסת בוגר אציין, כי הצבור אינו מגיב בצורה נכונה על כל הגעיה הזו. זוהי בעייה רצינית מאד, ואין בדעתי להיכנס כאן לכל פרטיה. בעוד בישוב ט"הו כבחינת עין תחת עין וכן תחת עין. גיית הצבור סופנית במקרים רבים סיד אל הנער העברייני. אי נ"י יודע באיזו סירה מעוניין הצבור לדפא את הנער ובאיזו סירה הוא מעוניין להסיר את הסכנה שהוא גורם לצבור. ההבדל כאן גדול מאד. בדרך כלל סופנית תזומת הלב לנזק שהוא גורם. אבל הילד הוא בדרגה ניה, אם לא שלישיית ורביעית. הצבור זקוק להסברה מקפת בשטח זה, ובדאא בראיונה הסחנכית.

באשר לשאלות חברת הכנסת רוזאל-באור, אם המוסד עוקב אחר הליכות הילד לאחר עזבו את המוסד - מודה כי לא נעה הרבה בשטח זה.

באשר לשאלה זאת נתקלת בה בבית-הספר, אומר, שאין להסתמך על הפצימות הסטטיסטית בלבד. אותו הפרוצס נמצא גם בישוב הוותיק, כיום גדל האחוז לרגל העליה הפתאומית.

לשאלת חברת הכנסת כפרית - אודה כי מה שנעשה עד עכ"יו היה כבחינת סכבי-אט, כיכוי התרפה מכחוק, אבל הגחלים עדיין בווערות. הזכרת כי הגישה צריכה לבוא סן היום הראשון להולד הילד. אנו שמתדלים לחרור לאט לאט לשטח זה.

לשאלת חבר הכנסת דויטס, לי ברור שאי-אפשר לחדור לבעיה זו מבלי כל קשר למספחה. אותו המסרד המספל בבעיה הסוציאלית - לו ייכת המחלקה הזאת. בארצות הברית קצור המחלקה לבתי-הסוהר. לשאלתך השניה - אין הטיפול בילד נעשה באופן נפרד מהמספחה כולה. גם אם איננו מצליחים ליי ר את היחסים בין הילד להוריו, גם אם אנו מבריאים את הילד, אנו מחזירים אותו לזוב לאורירה פולוגית, וקשה להאטין שהוא יוכל לעמוד בה.

באשר לשאלות חבר הכנסת ברמן: עד עתה התקבלו במוסדותינו סכל הבא ליד. היחס המספרי בין העובדים לילדים רחוק סן המצב האידיאלי. בדרך כלל כל 20 ילד דורשים סחנך סבוגר. החינוך מבוטס במוסדות אלה על הקטר האישי שבין המחנך לילד. כאשר אין כחנכים במידה מספקת - אין לילד עם מי להתקטר, דבר שפסקה מאד על הטבת מצבו.

לשאלות חבר הכנסת יעיהו ביחס למסבר הדתי. אני איננו דתי. עלי לצייין כי הדת סמה סייגים כחינוכו של הילד המאפשרים לו להסתגל לדרישות החברה ואף עוזרים לו בפריצתו. לפעמים אנו עדים לחנוך דתי, אשר סחנך גי"ה גלתי נכונה גורם למצב הפוך. אין פרוט הדברים מבלי חינוך דתי לא יתכן אדם המוכר על החוק.

אחד הקונפליקטים, המצויים בדרך כלל בעדות טזרח הוא שהילדים בגיל צעיר אינם מציינים לדרישות הוריהם ועוזבים את המסורת. לצערנו לא יודע האב כיצד לרכוש לבם של נערים אלה. אין להדגיש רק את הדרישות והאיסורים אלא גם את הפיפוק שבהם.

בתשובה לשאלות חבר הכנסת הכרמלי: חסרים לנו סקורות קליטה לילדים. מצבנו אינו טובה מהמצב בבתי-החולים. לגפרי לא מסמחת העובדה שילדים יושבים בבתי-סוהר. זהו המצב בארץ. אנו חסרים בכל וחסרים גם בשטח זה.

לשאלת היו"ר, הגב' פרסיץ, - בקטר לידים עובדות - עניתי. לשאלה השניה, לאן המחלקה הזו ייכת, ואם אין חוץ לכפילות - אני חושב שאין חשיבות סיוחדת לאיזה מסרד סתתייכת המחלקה - העיקר הוא סיתוף פעולה סלא.

ס. פרסיץ - יו"ר:
מסרד המעד אינו מספל במספחה בכלל, אלא במספחות הפונות אליו מבחינה סוציאלית בלבד. אני תמילת-דעים, אתך ד"ר פלד, כי ההפרעה היא לאו דוקא במספחה הסובלת מבחינה סוציאלית. לכן אין לומר שמחלקה זו ייכת דוקא למסרד המעד.

אינני קובעת כאן כל דרך מסוימת. אני רק חפצה לא לעורר את הרוטם
כאילו חוק ולא יעבור שבעיה זו קטורה למטרד המער.

באשר לשאלת הטיפול בילד עוד ברקותו. עלינו
לגשת לבעיה זו מבחינה מעמיקה יותר. אינני גורסת בפתיחת מוסדות. צמצום. ברור
לכולנו כי בלעדי הכלים הנחוצים הדבר לא יתכן וכזה מקור הרע. אנו מדברים
בארץ רבות על המצב המוסרי. גם במדינתנו אינה יכולה להיות גישה סיגרתית.
דעתי היא שאם נעמיק, גם התוצאות תהיינה יעילות יותר.

ד"ר פלד הצליח לעורר את חברי הוועדה על הענינים
במידה מספקת. מאחר שעמדנו על-כך, מתפקידנו לחשוב על דרך פעולה, על שיטה.
כיצד נתחיל בסיוור? האם עלינו לבקר במוסדות, בבתי-סוהר, בבתי-מספס, וכדומה.

א. אלטמן:
הצעתי היא לבקר במוסדות ילדים עבריינים, ומתוך
סגע ישיר לראות את מקור הרע.

ס. כפרית:
אני רואה את אחד התפקידים העיקריים של הוועדה
לא רק בתפקיד הטכני לקבלת אינפורמציה. עלינו
לסייע ולהגשים תפקידנו כנאי-כח הציבור. אם נראה ונחוש את הדברים במידה
שינתן לנו הדבר נוכל להגיע למסקנות הרבה יותר מועילות. זאת נעשה צעד
אחר צעד, ובדרך מעמיקה ויסודית.

אני מציעהכי המומחים בבעייה זאת יציעו לנו
את הדרך בה נתחיל. אני חושבת שעלינו להתחיל בסיוורים כבר ביום ב' בסבוע
הבא.

י. בר-אור:
יש לי הצעה מאד אינטנסיבית. ההצעה אומרת
לבקר במספר ניכר של מוסדות ביום אחד. ראשית
נבקר בבית מספס השלום בירושלים, בית המספס המחוזי, במפעלי תעסוקה לנוער
עברייני עזוב "מפתן" ובמוסד אחד לפחות.

ס. פרטיץ - יו"ר:
אני מקבלת את הצעת מר בר-אור. אני מבקשת אותו
בשם כל הוועדה להוודע את יתר הפרטים, כדי
שנוכל לעשות את הסיוורים הדרושים.

בקטתי אל חברי הוועדה, היא, לרטום רטמים
מסע ולמטרם בתום הסיוור ליוטבי-ראש הוועדות. בתום הסיוור בדעתי לערוך
דו"ח, אם בעל-פה ואם בכתב, אשר יכיל רטמינו והצעותינו בענין זה.

באשר למועד יסיבתנו הנאה תסלח הוועדה בכתב
לחברי הוועדה.

הישיבה סגורה.

הישיבה נועלה בשעה 11.00